

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Moabner

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 25.

Stockholm den 22 Juni 1911.

4:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{4}$ år . . kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år . . kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ " " " 3: 50 $\frac{1}{4}$ " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. — Sthlm 1911, F. Englunds Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	--	---	--	---

Den internationella kvinnorösträttskongressen i Stockholm.

I.

Kongressveckan, den sedan länge förberedda och med så stor spänning motsedda, är öfver. I vårt land och vår hufvudstad ha vi haft glädjen att mottaga representanter från de flesta till Alliansen anslutna länderna, således från så godt som alla delar af jorden, framstående kvinnor, bland hvilka vi finna namn, som icke endast gjort sig kända inom den internationella rösträttsrörelsen utan som försvara sin plats bland de förnämsta på litteraturens, vältalighetens, studiernas och det sociala arbetets område. Det är icke för mycket att säga, att det varit en lysande och representativ samling — inom hvilken vi med stolthet och tacksamhet ha sett Selma Lagerlöf intaga den första platsen som kongressens hedersgäst. De gångna dagarna, entusiasmerande och impulsgifvande som de varit för ett fortsatt arbete, äro den stora händelsen i den svenska rösträttsrörelsens historia, endast att öfverträffas af den största, den, då vi vinna vårt mål, då Sveriges riksdag tillerkänner Sveriges kvinnor plats vid männens sida, med samma rättigheter och samma förpliktelser.

Det konstituerande mötet på Grand Hôtel.

Det var måndagen den 12 juni kl. 10 på f. m., som Alliansens ordförande, Mrs Chapman Catt, lyfte ordförandeklubban och förklarade kongressen öppnad. På den

med fanor, blommor och grönt dekorerade estraden i Grand Hôtels stora sal var Alliansens styrelse placerad, Mrs Chapman Catt i midten med Miss Mac Millan (Mrs Fawcetts suppleant), Mrs Coit och fröken Signe Bergman till höger om sig, Mevrouw Kramers, Frau Lindeman och fröken Furuhjelm till vänster. Bakom styrelsen syntes hedergästen dr Selma Lagerlöf, norska regeringens officiella representant dr Christine Bonnevie, Miss Anna Shaw, fröken Helena Westermarck, Finland, samt L. K. P. R:s tillförordnade ordförande fröken Anna Whitlock, ersättande dr Lydia Wahlström, som beklagligtvis genom sjukdom hindrats närvara. I den långa salen nedanför sutto de delegerade nationsvis, med sitt lands flagga vid ordförandens för delegationen plats. I främsta ledet syntes Ungern, Österrike, Island och Ryssland.

Kongressens första åtgörande var att till tolk utse Frau Lindeman (engelska-tyska) och Mevrouw Kramers (engelska-franska) samt till biträdande sekreterare Miss Mac Millan.

Sedan Mrs Catt därefter lämnat några korta och distinkta anvisningar angående förhandlingarnas gång, särskildt betonande vikten af höga, tydliga och koncentrerade anföranden, trädde Miss Janet Richards, Amerika, upp på estraden och öfverlämnade en ordförandeklubba till Alliansen ifrån kvinnorna i staten Washington, den sista af

de fem nordamerikanska stater, där kvinnorna erhållit rösträtt. Den vackra klubban, förfärdigad af järnek och försedd med silfverbeslag, bär som inskription datum af den dag, då Washingtons kvinnor erhöles politisk rösträtt: den 8:de november 1910.

Efter detta följde namnupprop af de delegerade, hvar vid en särdeles vacker episod är att anteckna — den ovation, som kom Rev. Anna Shaw till del, när hennes namn nämndes. Under ihållande applåder hälsade de närvarande, i det de reste sig, Miss Shaw, därmed säkerligen tackande henne icke blott för hvad hon, prästen-vältalarinnan, varit för och gifvit åt rösträttsarbetet under långa år utan särskildt för den högtidsstund af oförlömmeligt värde, som hon föregående dag beredt de närvarande genom sin predikan i Gustaf Vasa-kyrkan. Det vackra hvita hufvudet böjdes gång på gång till tack för den varma hyllningen.

Fru Anna Wicksell träder upp i talarestolen och ger en kort redogörelse för Islands och Serbiens nybildade landsföreningar, hvilka beviljas anslutning till Alliansen, likasom Danmarks sist bildade rösträttsförening: Landsförbundet for Kvinders Valgret, samt Finlands två föreningar för kvinnors politiska uppfostran: Svenska kvinnoförbundet i Finland och Suomalainen Naisliitto. I Galicien, Rumänien och Portugal hade s. k. kommittéer bildats, hvilka endast kunde anslutas såsom enskilda, då erforderlig organisation saknas.

Ett telegram afsändes till dr Catharina Angelo, som genom sitt bestämda yrkande på att inregistreras bland valmännen — formen för att vinna politisk rösträtt i Portugal — är den första — och enda — kvinna, som i Portugal är röstberättigad, men som därmed skapat ett prejudikat, hvilket måste medföra rösträtt för alla kvinnor, hvilka såsom hon uppfylla villkoren för dess utöfvande.

Härmed var det förberedande mötet afslutadt.

Kongressens högtidliga öppnande i Musikaliska Akademien.

Sällan har väl Musikaliska Akademien tett sig så ståtlig som den dag kvinnornas internationella rösträttskongress där högtidligen öppnades. Palmer, blommande växter och fanor prydde estraden, ned från läktarne på salens båda långsidor hängde tjugutva nationers flaggor. Unga, hvitklädda studentkor med sina hvita mössor och blågula marskalksband anvisade snabbt och säkert plats åt de inträdande. Efter hand fylles sal och läktare af en förväntansfull, festklädd publik, bland hvilka man upptäcker den ena efter den andra af framstående utländska gäster, här en skynt af Anna Shaws mäktiga panna under det hvita håret, där Anita Augspurgs monumentala hufvud, Käthe Schirmachers intelligenta drag, mrs Philip Snowdens liffulla ansikte, Rosika Schwimmers svarta ögon och energiska mun, Mrs Nathans ståtliga gestalt, Frau Marie Stritts vackra profil, många andra ej att nämna. På estraden tar Alliansens styrelse sin plats tillsammans med Selma Lagerlöf, Miss Shaw, dr Bonnevie, fru Betzy Kjelsberg, m. fl. I fonden står Elsa Stenhammars kör af hvitklädda flickor.

Bland åhörarna sitter, midt på främsta bänken, utrikesministern, excellensen grefve Taube.

Det är fröken Anna Whitlock, som i de svenska rösträttsföreningarnas namn i stället för den frånvarande dr Lydia Wahlström hälsar kongressen välkommen och uttrycker de svenska kvinnornas stora glädje öfver att deras land denna gång blifvit valdt till mötesplats. I varma ord tolkar hon innebörden af denna kvinnornas stora internationella sammanslutning, de önskingar och kraf som ligga bakom densamma. Hon pekar ut öfver det direkta målet, rösträtten, hvilken endast är medlet till att vidga leden af dem, som arbeta för ett allmänt godt. Och hon slutar med att uttrycka en önskan att kongressen skall blifva en stark sporre i arbetet för lösningen af kvinnornas rösträttsfråga, den största sociala frågan i vårt sociala århundrade.

Hr Ernst Beckman talar därefter — som representant för svenska män som vilja ge svenska kvinnor rösträtt — kraftigt och varmt för kvinnornas rättvisa kraf, vändande sig direkt till Mrs Catt, som i sig personifierar hela den internationella rösträttsrörelsen. Å Alliansens vägnar talar därpå i stället för Mrs Fawcett, Alliansens 1:ste vice ordf. som kvarhållits i England på grund af rösträttsbillens behandling och därpå följande förhållanden, Miss Chrystal Mac Millan, som betonar kvinnornas öfverallt vaknande förståelse af det rättfärdighetskraf, som ligger i yrkandet på politisk rösträtt, samt deras utveckling till större själfständighet.

Och så kommer det stora ögonblicket, då det internationella baneret föres in i salen. Buret och omgifvet af en vakt af kvinnliga studenter föres det hvita guldstickade baneret fram till estradens front, de många flaggorna på läktarna — som för att lämna en friare blick öfver salen rullats samman kring stängerna — vecklas ut och sänkas till hälsning, de närvarande resa sig samfällt, och så tonar Alfvéns rösträttsmarsch med text af Ossian-Nilsson, sjungen af Elsa Stenhammars kör, ut i salen. När sången förklingat, träder Stockholmsföreningens ordförande, fröken Anna Kleman, fram och öfverlämnar baneret, i det hon med några korta ord framhåller betydelsen af denna solidaritetskänsla, som sammanför kvinnor från olika delar af jorden i arbete för en gemensam sak, och att denna samhörighetskänsla ej endast enar i rummet utan äfven genom tiderna, att gångna dagars kvinnor, från Fredrika Bremer och de som följt i hennes fotspår, ned till de nu levande, höra samman i samma sträfvanden. Gifvarinnan af baneret, Lotten von Kræmer, som lefvat nog länge att vara med, när den första pionären trädde fram, och som dock är ung nog att förstå den nya tidens tankar, var exemplet på detta. Som symbol af kvinnornas solidaritet, det tecken i hvilket de skola segra, öfverlämnade tal. å Sveriges vägnar det internationella rösträttsbaneret åt Alliansen.

Mrs Catt framför härpå Alliansens tack för de svenska kvinnornas gåfva. Fröken Agnes Branting, närvarande på estraden, mottar Mrs Catts erkännande af det artistiskt smakfulla arbetet, som utförts på hennes ateljé; fröken Eivor Hedvall, som utfört kompositionen af bane-

Juvel- Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

Maskinmärkning,
 Hålsömnad och Stoppning af Duktyger
 utföras väl uti
Elin Madéns Märkningsateljé,
 12 Lilla Vattugatan, hörnet af Brunkebergstorg. Allm. Tel. 11905.

ret, är ej närvarande och kan således ej personligen taga del af det beröm, som ägnas henne därför af Alliansens ordförande.

Sedan dr Christine Bonnevie, som sändts af norska regeringen som representant för sitt land i stället för fröken Anna Rogstad, hvilken genom sitt mandat i Stortinget hindrats närvara vid kongressen, i ett intressant anförande redogjort för de norska kvinnornas ställning och kvinnorörelsen i Norge under de sista tio åren, bestiger Mrs Catt talarstolen och håller sitt stora kongresstal.

Dess början är en nog så skarp vidräkning med yttrandet, som nyss fällts under debatten om kvinnans rösträtt i Första kammaren. Därifrån går hon öfver till en skildring af den stora rörelse, hvilken som en mäktig flod nu väller fram öfver jorden men hvilken den närsynte, som sitter vid stranden, icke kan öfverblicka och om hvilken han icke vet, hvarifrån den kommer eller hvart den går — och dock tror han sig kunna stanna den i dess lopp. Från land till land tar hon exempel efter exempel på allvaret och styrkan af kvinnornas kamp för sina rättigheter, hon håller fram de ljusnande utsikterna, hon berättar om gjorda landvinningar. Till sist kommer hon tillbaka till Sverige. Hon talar om den heliga Birgitta, som kämpade sin kamp för kvinnornas frihet, hon talar om Fredrika Bremer och hur hon offrade beröm och popularitet för kvinnornas sak, hon går tillbaka till bildandet af Fredrika-Bremer-Förbundet, till det första organiserandet af vår rösträttsrörelse, hon pekar på huru snabbt och säkert rörelsen utvidgat sig, hon frågar om detta är en bölja, som drar sig tillbaka, och hon svarar själf därpå, att de svenska kvinnorna alltifrån Birgittas dagar stadigt gått framåt och att de vandra fram mot en säker seger.

Från de svenska kvinnornas strid ser hon åter ut öfver de mångas, hon säger, att det är vissheten om, att det är allt det bästa som vi ha i arf efter våra mödrar, om att det är hela samhällets välfärd som det gäller, som sporrar oss fram, som gör hvarje uppoffring lätt, som gör en annars kanske tung plikt till en glädje. Och vissheten om seger föder den inspiration, som bär fram genom hvardagens slit.

"Vi lefva i en ny tid", slutar hon, "hvilken har med sig nya och invecklade problem. De gamla ha äfven fått en ny innebörd. Vid tillämpningen af den nya tidens ordning begära vi kvinnor en röst; vi nöja oss icke med mindre. Det är

'To the wrong that needs resistance
To the right that needs assistance,
To the future in the distance'

som vi gifva oss."

Det hade varit andaktsfullt tyst i den stora församlingen medan den vackra, skolade stämman ljöd däruppe från estraden, det var dånande bifallsyttringar, som bröto lösa när den tystnade; åter sänktes fanorna uppe från läktaren till hälsning, det var en hyllning, som icke tycktes vilja taga slut. Den "okrönte drottningen" tog emot den, värdig och stilla, representant för en stor sak.

Festen på Royal.

Förr en gång ha kvinnorna haft fest på Royal. Det var när vi firade Selma Lagerlöf. Åter ha vi haft fest i den mohriska gården; i gallerier och på balkonger har det vimlat af festklädda kvinnor, från balustraden, ofvanför de gröna gräsmattorna och de praktfulla bladgrupperna, ha talen ljudit ut, och nu — som förr en gång — har härlig sång däriifrån i välljud smekt våra öron. Men nu är det icke en utan många kvinnor vi fira, och hon, som förra gången var den enda, har själf varit med om att fira de många, som arbeta tillsammans för en stor gemensam sak. Uppe på terrassen satt åter Selma Lagerlöf — som hedersgäst — men som sådan också gifvande sin hyllning åt de många ländernas kvinnor, hvilka samlats hos oss till arbete, till vederkvickelse, till glädje.

Främmande tungomål surra i öronen, engelska, franska, tyska — naturligtvis —, men också holländska, ryska, chechiska, bulgariska, för att icke tala om norska och danska, och kanske isländska med för öfrigt, två unga blonda representanter för Islands Kvenrettindajelag, den ena i sin klädsamma nationaldräkt, möta oss i vimlet. På terrassen, kring Mrs Catt, som presiderar i en gyllene stol, är trängseln och språkföbistringen störst. En och annan svart frack bryter af mot damernas ljusa toaletter. Det är de utländska manliga delegerade: dr Patay, Ungern, dr Drysdale och dr Bather, England, mr Mansfield, Holland, mr Nathan, U. S. A., samt en och annan modig svensk. Ordförande vid festen är fröken Bertha Hübnner.

Det är fru Ann Margret Holmgren, som med sin vanliga behagfulla värdighet hälsar främlingarna välkomna, hvarvid hon med största ledighet öfvergår från engelskan, hvarmed hon börjat, till franska, tyska och slutligen svenska. Miss Hodge, Australien, är den af de utländska gästerna, som först tar ordet, Frau Daisy Minor bringar en hälsning från Österrikes kvinnor, fröken Helen Petersen talar för Danmark, dr Jenny af Forselles för Finland, Gabriella Danzerova för Böhmen, M:me de Schlumberger för Frankrike. Anita Augspurg framhåller i ett glänsande tal de germanska kvinnornas stamfrändskap, Mrs Philip Snowden entusiasmerar i ett elektriserande anförande kvinnorna för deras sak, hvilken skall stå för dem som den pelare af eld och moln, som visade Israels folk vägen till det förlofvade landet. Slutligen talar Frau Ungar å den ungerska delegationens vägnar.

Buffet är dukad på långa bord nere i gallerierna, och medan man förfriskar sig med te och sandwiches, glace, frukter och bakelser, samlas uppe på terrassen Elsa Stenhammars kör, med Elfrida Andrée som anförare.

Ut öfver sorlet ljuder de första tonerna af festkantaten, de härliga orden:

"Birgitta, den ädlaste blomman
af gammal höfdingestam" — —

Det blir tyst. Tonerna stiga och falla, musikens och diktens trollmakt griper sinnena — —

En klar, ensam stämma talar. Det är Fredrika Bremers — — —

Så svallar det upp i oro, i ständig stegring, till ett manande mäktigt rop:

”Brinn högre och lifva och ena
du värld på bergets topp!
Brinn högre i väkter sena
tills dag går opp!”

Bland åhörarna brister jublet löst, man applåderar, och om och om igen måste Elfrida Andrée fram till balustraden och visa sig; till sist får man äfven sin vilja fram att bringa diktarinnan sin hyllning. Hand i hand hälsa Sigrid Leijonhufvud och Elfrida Andrée de applåderande skarorna.

Den ståtliga festen är slut. En stämmingsfull inledning var den till det arbete, som började.

Ellen Kleman.

Finska nattarbeterskor.

En intressant enquête.

A r 1909 inlämnades till finska landtdagen ett regeringsförslag till skyddslag för arbetare. I detta upptogs bl. a. den i senare åren litet hvarstädes brännande frågan om kvinnors nattarbete inom industrien. Jämfördt med den drakoniska bestämmelsen, hvilken i anslutning till Bernkonventionen antogs i vårt land, måste det finska förslaget dock betraktas som ganska mildt. Det förutsatte nämligen möjligheten af en anordning, enligt hvilken kvinnans kvarstående inom nattarbetet icke var uteslutet. Paragrafen i fråga lyder sålunda:

Kvinna må icke i arbete sysselsättas före kl. 6 om morgonen eller efter kl. 9 om aftonen, utom där arbetet är indeladt i skiften om 8 timmar, sålunda att skiftena regelbundet aflösa hvarandra och ombytas hvar vecka. Yrkesinspektionen är dock berättigad att i enskilda fall på därom gjord anhållan och där sådant i stöd af läkareintyg pröfvas kunna med afseende på sökandens ålder och hälsotillstånd medgifvas, bevilja änka eller ogift kvinna rättighet att i arbete användas jämväl under ofvan angifna tid, oaktadt arbetet icke på omfördt sätt indelats. Sådant tillstånd kan likväl på förekommande skäl återkallas.

Att förslaget, trots sin begränsning, dock hotade att djupt ingripa i den arbetande kvinnans ekonomiska lif blef genast klart för det synnerligen vakna finska kvinno-saksförbundet Unionen, likaledes att en grundlig utredning af hithörande frågor vore af nöden, innan en slutgiltig mening för eller emot kunde fattas. Förbundet ingick därför till kejsrerliga senaten med ansökan om ett anslag på 5,000 mark i ändamål att utföra en undersökning af kvinnors nattarbete inom industrien, särskildt med hänsyn till den verkan ett nattförbud kunde hafva. Senaten afslog väl förbundets anhållan, men uppdrog samtidigt åt industristyrelsen att genom sin statistiska byrå låta utföra en sådan undersökning. Ledningen af denna uppdrogs åt en kvinna, fil. doktorn och folkrepresentanten Tekla Hultin.

Det är denna statistiska utredning, hvilken nu föreligger i tryck, som N:o XI i serien Arbetsstatistik och under titeln: Undersökning rörande natt-

arbeterskorna i Finlands industrier. På uppdrag af kejsrerliga senaten och under Industristyrelsens öfverinseende verkställd af Tekla Hultin.

Enquëten är synnerligen bredt anlagd och i hög grad lärorik. Det var icke endast antalet af nattarbeterskor inom de olika industrierna, (med hvilken upplysning man i andra länder vid denna frågas utredning lät sig nöja), som man afsåg att utreda. Undersökningen skulle tillika ge en så allsidig bild som möjligt af resp. arbeterskors lefnads- och arbetsförhållanden. Endast på detta sätt kunde en tillförlitlig mening om ett eventuellt förbuds verkningar och därigenom om dess berättigelse — eller motsatsen — vinnas.

I enquëten indrogos såväl arbeterskor som deras resp. arbetsgifvare. De mycket utförliga frågeformulären äro därför af två slag. Vid insamlandet af materialet gick man till väga på ett sätt, som visserligen ställde sig relativt dyrt, men också gaf största möjliga effektivitet — genom utsända ombud. Jag vet ej, om det är denna omständighet, som gör att denna statistiska utredning, i motsats till så många andra, inger läsaren en varm förnimmelse af att det är lefvande människor detta siffermaterial representerar. Mycken besparing af tid vanns genom den beredvillighet, hvarmed de olika arbetsgifvarne medgafvo frågornas besvarande på själfva arbetsplatsen. Undersökningen kom att omfatta 142 arbetsställen inom olika delar af landet med tillsammans 3,258 nattarbeterskor. Till jämförelse meddelas, att det totala antalet nattarbeterskor, säsongarbeterskor inberäknade, uppskattas till 4,800.

De industrier, inom hvilka det största antalet påträffades, voro sågverken (1,475), pappersbruken (933) och textil-fabrikerna (593). Inom alla dessa arbetades i två — eller tre skift. I förra fallet hade skiftesarbetarne nattarbete hvarannan vecka, i senare fall hvar tredje. Vid treskiftsfördelningen arbetades i 8 tim. utan rast; i tvåskiftet var arbetstiden afbruten af en eller två raster, i enskilda fall af ingen. Som nattarbeterskor i tryckerierna påträffades tillsammans endast 21, sysselsatta med sättning eller expedition.

Såsom vi hafva sett, är det de gifta arbeterskorna, som lagförslagets udd vänder sig mot. Det höga procenttalet af sådana är öfverraskande — icke mindre än en femtedel af hela antalet. Än mer öfverraskande synes det, att det relativt största antalet faller på sågindustrien, en bransch, som väl närmast tillhör de manliga arbetsområdena. Hade undersökningen stannat vid att konstatera dessa fakta utan att tillika ställa dem så att säga i lifsbelysning, så hade lämpligheten af ett förbud, riktadt närmast mot hemlifvets upplösning, väl knappast kunnat bestridas. Men nu få vi del af både förmildrande omständigheter och nödvändighetens tvingande lag. Nattarbetet inom sågarna förekommer endast en kort tid af året, under sommaren, och arbetet är sådant, att hustrun, när hemmet särskildt behöfver henne, kan skicka en ställföreträdare. Det är endast hvar tredje vecka nattarbetet förekommer, och — last but not least — flertalet sågar gå endast en del af året, hvarför man och hustru äro nöd-

Den patenterade

PUFFSANGEN

är delvis tillverkad af stål samt ytterst stark. Den har därjämte ett prydligt utseende, och passar för alla hem både i stad och på landet.
Begär priskurant.

PER FROMS MEK. VERKSTADS A.-B.,

Mäster-Samuelsgatan 34, STOCKHOLM.
OBS! Säljes äfven i alla möbelfärrer.

Freja-Magasinet.

Specialaffär för Damartiklar.

18 Humlegårdsgatan 18

29 Drottninggatan 29

s a k a d e att tillsammans förvärfva, så länge arbete står till att få.

Inom textilindustrien har nattarbete förr varit allmänt, men förekommer nu endast i spinnerierna, däremot är det regel i pappersfabrikerna.

* * *

Det är i relativt hög grad landets jordbruksnäring, som får leverera arbetskraften till ifrågavarande industrier. Nära en tredjedel af samtliga nattarbeterskor tillhör från fädernet den åkerbrukande klassen, medan endast ungefär en tiondel stannar från industriarbetare. Säkerligen bidrar denna omständighet till den goda hälsa flertalet af de tillfrågade förklarade sig äga. Det var tydligen ännu friska, obrutna krafter, ett material, just ej ägnadt att stärka antagandet om nattarbetets särskilda skadlighet för hälsan. Åldersklassen 20—30 år är bland nattarbeterskorna talrikast företrädd, och i denna hade fyra femtedelar, enligt egen uppgift, tillfredsställande hälsa, medan en femtedel uppgaf sig icke äga tillfredsställande sådan. I senare åldersklasser visar sig hälsotillståndet vara stadigt i progressivt sjunkande, men ännu under 50-talet äga 71 % af nattarbeterskorna tillfredsställande hälsa. Bäst höllo sig arbeterskorna inom sågverken, därefter inom pappersindustrien och sämst inom spinnerierna, detta senare troligen på grund af att arbetet förrättas i starkt uppvärmd, delvis fuktig luft.

Vid jämförelse med förut företagna statistiska undersökningar framkommer det intressanta resultatet, att om nattarbeterskorna visserligen ej höra till de bäst gynnade på hälsans vägnar, så stå de sig dock nästan lika bra som tobaksarbeterskorna, hvilka alls icke ha nattarbete, och bättre än sömmerskorna, som ju endast undantagsvis arbeta om natten. De sjukdomar, som allmännast förekomma bland nattarbeterskorna, äro allmän svaghet och nervositet, mag- och tarmsjukdomar samt reumatism. Öfverraskande i sanning är den ringa frekvensen af lungshot och annan tuberkulos, hvilken enligt denna såväl som föregående arbetsstatistiska undersökningar kunnat konstateras bland finska industriarbeterskor.

I hvilken grad hälsans försämring under de olika åldersklasserna får tillskrivas nattarbetet i och för sig kan svårligen utrönas. Att de ohygieniska lefnadsförhållandena draga en god del af skulden synes framgå däraf, att de särskildt väl betalade nattarbeterskorna, de inom tryckerier anställda, trots att yrket i sig själf ej är hälsosamt, genom olika åldersklasser lyckas bevara en tillfredsställande hälsa. Särskildt bostadsförhållandena visade sig i vid utsträckning vara sådana, att icke den kraftigaste fysik i längden skulle kunna motstå deras nedbrytande verkningar.

Undersökningen kommer i detta fall till rent af hårresande resultat. Något mer än 41 % af arbeterskorna bodde i rum med mer än 4 personer, således i rum, hvilka med stöd af föregående bostadsundersökningar måste anses såsom mer eller mindre överbefolkade. I många fall uppgick antalet sammanboende i ett rum till 9, 10, 11, ja, t. o. m. långt öfver 12 personer. Sålunda funnos fall, då 15, 16, 17, 19, 20 samt 22 per-

soner delade sofrummet och följaktligen de flesta fingo nöja sig med en tillfällig bädd på golvet. Trångboddhetens olägenheter förvärras ytterligare däraf, att män och kvinnor, ej tillhörande samma familj, okontrolleradt sammanbo. Huruvida dag- och nattskift aflösa hvarann också hvad bostaden beträffar, så att "sängarna aldrig hinna att kallna", såsom det berättas från England, innan skyddslagstiftningens uppkomst, därom upplyser enquêten icke. Troligen har detta varit enda möjligheten för att i vanliga bondstugor, ty om sådana är här fråga, kunna proppa in ett så stort antal sofgäster.

En fråga af allra största vikt är denna: hur ställer det sig med daghvilan för arbeterskor, hvilka haft nattskift? Svaren gifva vid handen, att de i medeltal sofva 5 tim. om dagen. Möjligheten att kunna hvila på dagen beror dock i första hand på bostadsförhållandena, hvarför uppgifterna variera från 1 till 10 timmar. Uppgifternas insamlare ha gjort den allmänna iakttagelsen, att de arbeterskor, hvilka uppgifvit sig ha för vana att sofva regelbundet flera timmar efter arbetets avslutning, i regeln haft god hälsa och förklarat sig väl fördrå nattvakandet.

Frågan om nattarbeterskornas barn och den vård de kunna erhålla undersöker enquêten med en grundlighet, som röjer en riktig uppskattning af sakens oerhörda vikt. Som allmän regel gäller, att gifta mödrar ej under barnens spädnare år antaga nattarbete och att de ogifta på ett eller annat sätt förstå att behålla barnen hos sig. De ogifta mödrarnas antal är oroväckande stort — nästan en fjärdedel af hela antalet ogifta. Mot bakgrunden af de ruskiga bostadsförhållandena kan detta dock knappast öfverraska. Någon bevislig grund för att speciellt nattarbetet skulle bidra till sedlighetsnivåns sänkande anses ej föreligga. Lika litet ha de angifna talen af barn, hvilka dött medan modern hade nattarbete, sammanställda med deras, som aflidit tidigare, kunnat bevisa, såsom det blifvit påstådt, att mödrarnas sysselsättning i nattarbete skulle bidra till att öka dödligheten hos deras barn. Af 100 oäkta födda hade 38 % dött medan modern gick i nattarbete, 62 % däremot tidigare, då modern väl i allmänhet ej hade regelbunden sysselsättning och sålunda var pekuniärt sämre lottad.

För att få någon föreställning om arten af den vård barnen erhålla under moderns frånvaro ha vissa frågor framställts. De erhållna svaren gäfvos vid handen, att af 54 barn (äkta och oäkta) under det första svåraste lefnadsåret, 31 under moderns frånvaro vårdades af syster, äldre än 12 år, 20 af främmande personer och 3 af syster eller bror, som ännu ej fyllt 12 år. För detta första år var det sålunda jämförelsevis väl sörjdt. Industribarnens egentliga lidandes historia börjar först senare, då de antagas böra kunna sköta sig själfva. Undersökningen uppvisar fall, då t. ex. en 6-åring, då modern hade dagarbete, hela tiden måste reda sig själf; vi få höra om en 3- och en 6-åring en 3- och en 4-åring, en 5- och en 6-åring, som hela dagarna lämnades allena. Då modern var på nattskift sofvo de däremot hos grannarna. Mödrarna voro i resp. fall antingen öfvergifna hustrur eller ogifta. Kan man af dessa fall draga någon slutsats, så

vore det för barnen tydligen fördelaktigare, att modern hade natt- än dagarbete. Af denna orsak hade också 44 arbeterskor vid ett linnespinneri föredragit att utföra enbart nattarbete.

I alla händelser måste det ur barnavårdens synpunkt anses i hög grad önskligt, att mödrarna kunde stanna i hemmet. Af denna grund har enquêten sökt att utreda, hvarpå det faktiskt beror, att de gifta kvinnorna söka arbetsförtjänst utom hemmet. Svaret lyder, att af 551 gifta 52 % hade arbetsföra och ordentliga män, de öfriga hade intet eller ringa ekonomiskt stöd af sina män. Men äfven af den första, bättre ställda kategorien hustrur, måste jämförelsevis många vara medförsörjande, då endast 36 % af männen hade arbete året om. Här af framgår med all önsklig tydlighet, att det är behovet, nöden, som i de flesta fall tvingar den gifta kvinnan in på arbetsmarknaden.

Ännu återstå ett par frågor af vikt att utröna.

Hur ställa sig nattarbeterskorna själfva till ett eventuellt förbud af nattarbetet? Af 2,386, som besvarat frågan, kräde 474 absolut förbud, antingen ensamt för kvinnan eller ock för bägge könen; 44 önskade förbud, men på villkor att kvinnor erhöles dagarbete; 363 förordrade ett förbud, så vida detta också utsträcktes till männen, i motsatt fall önskade de nattarbetets bibehållande; 326 godkände nattarbetet men önskade införandet af treskift i arbetet. Däremot uttalade sig nära hälften, eller 1,179, ovillkorligen mot ett förbud. Efter den inblick undersökningen gifvit i de gifta kvinnornas ekonomiska ställning, förvånar det mindre att erfaras, att dessa genomgående ställa sig mera afvisande mot ett förbud än de ogifta, som dels ha färre att draga försorg om, dels ha lättare att söka annan arbetsplats.

Förvånande är, att åsikten om nattarbetets ansträngande beskaffenhet icke delas af alla nattarbeterskor. Många förklarade, att de ej kände sig mera ansträngda af natt- än dagarbetet, förutsatt att de sofvo ordentligt efteråt. Det bör dock anmärkas, att de, som uttalade denna mening, i allmänhet hade den så väl förordade treskiftsindelningen af dygnet.

För undersökningen var det slutligen af vikt att erfaras arbetsgifvarnes mening om lagförslaget och dess följder för arbeterskorna.

På frågan om möjligheten att afskaffa allt nattarbete inom resp. industrier ha af 96 arbetsgifvare 9 uttalat sig för, 87 emot.

På den direkta frågan huruvida tillfälle till dagarbete kunde beredas åt de kvinnor, som träffades af förbud, erhöles till svar, att detta var möjligt på 6 arbetsställen (på 3 af dessa dock endast tillfälligt), men förklarades omöjligt på 84 arbetsplatser med inalles 2,678 nattarbeterskor. I händelse af ett förbud skulle man ytterligare på sina ställen se sig nödsakad att af bekvämlighetsskäl afskeda alla kvinnliga arbeterskor, äfven dem som hade enbart dagarbete. Möjligheten att på sådana ställen, där man arbetade i två skift, förändra detta till tre, ansågs af de flesta arbetsgifvare utesluten. —

Det är endast de allmännaste dragen af den i hög grad intressanta undersökningen som här kunnat gifvas.

Ett närmare studium af enquêten själf bör vara af största nytta för hvar och en, som förstår vikten af den där så allsidigt och rikt belysta frågan. Och hvilken ställning man än intar till saken, kan man icke utan behållning taga del af de så väl genomtänkta och uppställda frågeformulären, den klara utredningen samt den praktiska uppställningen och sammanfattningen af de olika frågorna. Undersökningar af detta slag, berörande olika kvinnliga arbetsområden, vore också för oss af största vikt att få i gång — icke minst därför att ytterligare försök till inskränkning af kvinnans arbetsfrihet inom industrien väl icke länge skola låta vänta på sig.

Hvad beträffar det finska lagförslaget i fråga, så blef det antaget i den form, att nattarbetsförbudet för arbete, som ej är indeladt i 8-timmars skift, utsträcktes jämväl till manliga arbetare, med rätt för industristyrelsen att bevilja undantag från regeln, där sådant på grund af arbetets tekniska beskaffenhet, årstiden och naturförhållandena å orten påkallades.

M. Anholm.

Kvinnorörelsen i vår tid är icke någon sporadisk eller abnorm utväxt, som lik en kräfta saknar allt organiskt sammanhang med den öfriga samhällsordningen, den är till sitt väsen blott en viktig sida af den allmänna omdaning, som hela det nutida lifvet håller på att undergå. Ett ingående studium af denna rörelse kommer tillika att uppenbara, att långt ifrån att den skulle vara en rörelse å kvinnans sida ledande till splittring och skilsmässa mellan kvinna och man är den innerst en rörelse af kvinnan i riktning till mannen, af könen till närmare förening.

Olive Schreiner (»Kvinnan och arbetet»).

K. F. U. K:s 25-årsjubileum.

I samband med sin sjunde konferens har Kristliga Föreningen af Unga Kvinnor i dagarna i Stockholm firat föreningens 25-årsjubileum. Lördagen den 17 juni var ett samkväm anordnad, hvarvid hälsningstalet hölls af prinsessan Bernadotte och avslutningsanförandet af föreningens ordförande, fröken Anna Roos. På söndagen, den 18 juni, ägde öppnandet af konferensen och Centralföreningens 25-årsfest rum, med föredrag af bland andra frökarna Anna Roos och Sigrid Netzel. Konferensen, som avslutas den 22 dennes, har bjudit på ett flertal föredrag af inom föreningen väl kända talare, diskussioner, möten för delegerade m. m. Deltagarna ha aflagt besök å diakonissanstalten Ersta, hvarvid hofpredikanten J. Norrby höll föredrag om »Den kvinnliga diakonien», samt å Sabbatsbergs ålderdomshem, hvarjämte det under tisdagen anordnats en utfärd med båt till Stäket.

Med anledning af jubileet har en illustrerad festskrift utgifvits, hvari af flera kända föreningsmedlemmar skildras olika sidor af föreningens omfattande verksamhet.

Rev. Anna Shaw i Gustaf Vasakyrkan i Stockholm.

Den stora kyrkan är till trängsel fylld. Bakom ett altare (man vill kalla det så) af blommor står Rev. Anna Shaw. Det hvita hufvudet, den mäktiga pannan äro sänkta i bön, ögonen äro slutna, rösten låg och stilla.

Så tar hon upp sitt testamente och läser upp ingångspråket öfver hvilket hon vill tala. Hon höjer hufvudet, de djupa ögonen skåda ut öfver mängden och hon talar till den, med hela intensiteten af sitt väsen, med hela öfvertygelsen af sin tro.

Hon talar till kvinnorna, dem, som Frälsaren i de betydelsefulla stunderna af sitt lif först meddelade sig med, dem, som kyrkan varit med om att hålla nere och utestänga. Hon ger dem syn ut öfver det närmaste och lilla, hon tror på dem, hon vet att de skola höja sig mot ljuset, om blott bojan blir löst som binder dem, hon liknar dem vid den främmande fogelungen, som Olive Schreiner berättar om i sin nyligen till svenskan översatta bok. Mannen, som höll den fången, var rädd att släppa den lös, den kunde nog inte flyga; men under tvisterna om ifall den kunde eller ej, blickade fågeln ständigt upp mot den fria rymden, mot ljuset, ty den var en örnunge och om man hade släppt den lös, skulle den stigit mot höjden i jublande flykt. Kvinnorna skulle stiga mot det höga, det goda, det kände och visste hon, när de ej längre hölles nere och utanför. De ha redan varit med om att taga sin ansvarsfulla plats i strid mot uselhet och dålighet, de arbeta vidare som sanningssökare, i Kristi lära till mänsklighetens bästa, — och höja sig själfva i det de höja mänskligheten. I den evige Gudens namn skall det ske. —

Det var som om templet växte och vidgade sig omkring och öfver den lilla hvithåriga kvinnan, som stod där och talade med hela sin själ. Det var något som föll bort, något af tryck och tyngd; det var något som lyfte, befriande. Det var en stark glödande själ, som väckte och hjälpte icke seende och trötta. Det var en liten hvithårig kvinna, som talade, — och en brinnande ande, som gaf lif.

E. K—n.

Männens internationella förbund för kvinnorösträtten.

Under den pågående internationella rösträttskongressen i Stockholm bildades vid ett möte af representanter för de manliga rösträttsföreningarna i Förenta Staterna, Storbritannien, Holland, Frankrike, Tyskland och Ungern Männens internationella förening för kvinnorösträtt. En interimistisk styrelse, med öfverstelöjtnant Mansfeldt och hr F. W. Kehler i spetsen, leder de internationella förhandlingarna. Jus Suffragii blir det officiella organet för föreningen.

Vid ett senare hållet offentligt möte under direktör Ernst Beckmans ordförandeskap dryftades frågan ytterliga-

re. Mötet resulterade i bildandet af en svensk F. K. P. R. för män. Som tillfällig ordförande valdes direktör Beckman. Föreningen räknar redan omkring ett 40-tal medlemmar.

Det gyldne bæger.

En ny bok af Helene Dickmar.

Helene Dickmar.

En ny bok af den norska författarinnan Helene Dickmar! En litterär tilldragelse som en högt uppskattande läsekrets — äfven här i Sverige — hälsar med uppriktig tillfredsställelse. Redan i julas bereddes oss denna sällsynta glädje. "Det gyldne bæger", som bokens titel lyder, har således för längesedan slagit igenom i sitt fä-

dernesland; men då arbetet, som alla Helene Dickmars böcker, mindre än andra är beroende af hvad man kallar "säsong" och sådana tillfälligheter, som ha med tidsmått att skaffa, är sommaren en lika lämplig tid som vintern att uppmärksamma verket och att bringa "Det gyldne bæger" med dess rika, konstnärligt väl afvägda innehåll till en större svensk allmänhets kännedom.

Först en liten rekapitulation af Helene Dickmars föregående författarskap. Kändt är att författarenamnet är en pseudonym för fru Hanna Butenschön, det senare namnet tillhörande en af den norska hufvudstadens socialt och finansiellt högt stående familjer.

Vi få gå så långt tillbaka i tiden som till "problem-diktningens" dagar, till den tid, då Ibsen och Björnson slungade ut sina sociala och etiska stridsäpplen åt höger och vänster så att det susade om öronen på det ur sin säkerhetssömn väckta samhället. När striden stod som hetast, utkommo i Kristiania ett par anonyma broschyrer i det då så aktuella "sedlighetsspörsmålet", hvilka väckte utomordentligt uppseende, icke minst emedan man anade att förf. var en kvinna, därtill en ung gift societetsdam, som endast en oafvisligt bjudande rättfärdighetskänsla måste ha tvingat att från sitt förfinade och väl skyddade hem kasta sig ut i stridstumultet.

Detta blef uppslaget till Helene Dickmars diktargärning, hvilken, ehuru med ojämna mellanrum, fullföljts under årens lopp, med alltjämt stegrad målmedvetenhet och ett allt säkrare behärskande af uttrycksmedlen.

Helene Dickmars litterära bagage är icke vidlyftigt. Det inskränker sig till ett halft dussin volymer. Mellan hennes första roman "Ud i livet", som utkom 1890, och "Det gyldne bæger", synlig i bokhandeln till julen 1910, ha vi berättelsen "Ellen", de tvenne dramatiska styckena "Korsvei" (uppfördt på Nationalteatern) och "Septem-

ICKE MERA GRÅTT ELLER URBLEKT HÅR!

Genom den enastående upptäckt, som gjorts vid den välkända hydropatiska anstalten Bromley i England, är nu enhver i stånd att på kort tid återgifva hvitt, grått och urblekt hår dess rika, naturliga färg utan bruk af färgningsämne. En intressant illustrerad bok, innehållande den officiella beskrifningen på denna nya och underbara upptäckt, sändes diskret gratis till enhver mot dubbelt porto från RELIXIR-DEPOTEN, 27 ROSLAGSGATAN, STOCKHOLM.

Rekommendation: "Till Relixir-Depoten, Stockholm — Jag får således instämma i det omdömet, att detta är ett underbart medel och jag kan med tillförsikt rekommendera det åt dem, som önska befria sig från grått hår o. utbyta det mot dess naturliga färg. Stockh. 18 Jan. 1911. Vict. Frodell, v. Härads höfding".

ber" samt romanen "Psyche"*)). Ett halft dussin böcker inom 20 år kan ej anses för mycket i vår massproducerande tid! Väl befogadt således att en ny bok af Helene Dickmar af de många som älska hennes författarskap hälsas som en sällsynt och glädjefull händelse inom den skandinaviska bokvärlden.

Strängt taget är det en och samma idé, den som först satte pennan i författarinns hand och besjälade hennes indignationsskrifter, som genomgår hela hennes diktning: problemet angående det inre etiska krafvet och samhällsmoralens sammanjämkande. I växlande former, med ständigt nya anslag, i olika tonarter varierar hon i sina verk detta outtömliga tema, hvilket genom dissonanser och skärande missljud alltid upplöses i ett harmoniskt slutackord, uttrycket för författarinns egen starka, uppåt bärande och humana lifstro.

Helene Dickmars böcker äro af en mer kosmopolitisk läggning än flertalet af de nyare norska författarnas. Det är mer eller mindre urnorska motiv, som går igen i deras novellistik, hembygdsbilder och folklifsskildringar med hafsfjords- och fjällvidsstämningar och människor präglade af dessa stämningar, i ett visst stereotypt manér, som ofta verkar schablon.

Helene Dickmar hämtar däremot sina motiv ur det moderna kultursamhället, från den nutid som omger henne och af hvilken hvar och en af oss utgör ett integrerande led. Hon tecknar den själsanalyserande, öfver lifsgåtan reflekterande nutidsmänniskan med hennes komplicerade sjäslif, den människotyp som man träffar lika väl i Kristiania som i Paris, i Stockholm som i Newyork. Det är endast en viss skiftning i lokalfärg eller nationaldrag som utgör olikheten.

En bok af här antydda slag är "Det gyldne bæger".

Hur långt kan och bör en kvinna gå i offrande af sig själf för den hon älskar? — Finns det en gräns som hon ej kan överskrida utan att hennes dyrbaraste egendom, kvinnlighetens finaste blomma, går förlorad? Detta är frågor, som i "Det gyldne bæger" uppställas till besvarande; och det är konflikten inom en kvinnosjäl, som står mellan valet: brytande af det sedebud, hvilket hon förr ansett heligt, och förlusten af den älskade, som utgör bokens hufvudtema.

Åter har förf. i sin hjältinna skänkt oss en af dessa plastiskt utmejslade kvinnogestalter, som så ofta förr mött oss i hennes böcker, på en gång ren, ja nästan liljehvit i sin ofördunklade kvinnlighet, och ändå så stark, så varmblodig, så lefvande, så helt och hållet mänsklig. Att den manliga medspelaren i lifstragedien ej äger samma trovärdighet i karaktärsanalysen och linjefasthet i teckningen är blott naturligt. Förf. själf lever i en andligen och socialt alltför hög atmosfär för att hon annat än på afstånd har kunnat skönja intelligensbohemens värld, den ur hvilken hon framför en representant på scenen. För konfliktens åstadkommande var det emellertid nödvändigt att ställa två principer, den uppåtsträfvande och den neddragande, mot hvarandra. Och hvem undrar på att ett konstnärstemperament som Helene

Dickmars offerar sin paletts varmaste och skönaste färger åt den förstnämnda och blir osäkrare i penselföringen när det gäller att teckna lifvets nedbrytande makter?

Att referera en psykologisk roman faller sig för öfvertigt icke lätt. Det är icke handlingen, "äfventyret", som däri är det centrala, händelseförloppet blir sekundärt, utan hvad man känner och lefver med är det "undermedvetna", och detta låter sig svårligen beskrivas.

Och likväl är Helene Dickmars nya bok äfven rik på en hel del konkret stoff, verklighetsbilder som oemotståndligt etsa sig in i minnet. Landskapstaflor, naturstämningar, rörande episoder, som den med det lilla sjuka barnet, Kristianiainteriorer, helt visst af äkta norskt kynne, ty i vårt konventionella Stockholm torde den art af sällskapslif som idkas i Aastas ateljé näppeligen förekomma. Men först och sist minns man några scener af stark dramatisk effekt såsom den, då Asta i storm och regn och mörker flyr liksom jagad af furier från sin trolofvades bostad, lämnande efter sig sin lifstro, sin kärlek, sina illusioner, allt i spillror, allt förloradt — "utom äran".

Att hon sedan vid en fin och nobel mans sida återvinner tron på sig själf och lifvet är en skyldig tribut åt den poetiska rättvisan. Det skulle också stå alltför mycket i strid mot hvad som händer och sker i världen, om ett förflutet inte kunde glömmas, allra helst när det är ett förflutet hvilande på ett stort misstags vacklande grund. Ty som bokens slutord lyda:

— — — Et menneske kan lære at slukke sin tørst ved livets kilde — selv om den styrkende drik ikke rækkes en i l y k k e n s "gyldne bæger."

L. D—n.

För hemmet.

Konserveringsbok. Handledning vid trädgårdsprodukternas och skogsbärens ändamålsenliga tillvaratagande för de svenska hemmen. Utarbetad af *Gustaf Lind* och *Johan Gréen*. Wahlström & Widstrand, Stockholm. Pris kr. 3,50.

På svenska veckans princip är ofvannämnda bok baserad. Utgifvarna, resp. föreståndare och lärare vid Kungl. Landtbruksakademins trädgårdsskola, vända sig härmed till Sveriges kvinnor med en kraftig maning att uppta konkurrensen med utländska konservfabrikanter. Såväl genom studier utomlands som experiment hemma ha utgifvarna vunnit de värdefulla resultat, som de här framlägga. Upptagande af olika konserveringsmetoder (torkning, sterilisering och vanlig inkokning) samt receptens mångsidighet skiljer denna bok från alla liknande hittills utgifna. I beskrifningarna äro kostnadsberäkningarna samt proportioner för ingredienser och tid noggrant angifna, äfvenså de varieteter af trädgårdsalster som visat sig lämpligast. Denna del föregås af en klar och lättfattlig framställning af den enkla princip, efter hvilken steriliseringen arbetar, något hvarigenom misslyckade resultat äfven lättare förebyggas. Till sist utvecklas bokens grundprincip

*) Alla dessa arbeten äro recenserade i tidskriften Dagny.

än ytterligare. I korta drag ges nämligen ett uppslag till försäljning af trädgårdskonserver, direkt från producer till konsumenter. Ett uppslag af ej ringa social-ekonomisk betydelse!

Genom energiskt arbete har det därtill lyckats direkt för Lind att för såväl torkning som sterilisering få svenska apparater i marknaden, som äro öfverlägsna de tyska. — Tyskland är dock konservlandet framför andra — och vida billigare. Särskildt är den svenska steriliserings-apparaten af Rextyp (från plåtslagare Karl Larsson i Södertälje) till det ytterst billiga priset af sju kronor samt Kosta konservglas, hvilka visat sig öfverlägsna de Weck-ska, en verklig gåfva till svenska hem. Om apparater och priser lämnar boken fullständiga upplysningar.

Den som är van vid konservering af frukt och grönsaker skulle kanske kunna göra en och annan befogad anmärkning. Så t. ex. är sockerhalten i allmänhet ovanligt högt tilltagen. Trots detta till synes är en smaksak, isynnerhet vid sterilisering, som gör hög sockerprocent obehöflig för hållbarheten, blir det praktiskt omsatt en ekonomisk fråga af ej obetydlig vikt. Det gäller ju här att för minsta möjliga utgift få största möjliga gagn. Äfven torde kostnadsberäkningarna vara djärfvt optimistiska och strida mot erfarenheten, åtminstone i de större städerna och deras närhet, där inga sydeuropeiska förhållanden råda. Vidare borde plommonets användbarhet mera betonats och flera varieteter upptagits, helst denna frukt just för vårt land visat sig långt mera lämplig och värdefull än hvad förut antagits.

Dock detta är detaljer. Hufvudsak kvarstår. I våra dagar, då gastronomiska och pekuniära förhållanden liksom arbete och tid ofta äro omvänt proportionella och vegetabilier blifvit ett lika estetiskt som dietiskt kraf, blir en lärobok af denna — äfven tidsbesparande art — en värdefull hjälp i både hemmens och nationens hushållning.

E. N—g.

Stockholms F. K. P. R:s möte i Musikaliska Akademien.

I anslutning till den internationella rösträttskongressen och för att bereda en större allmänhet tillfälle att få höra några af de mera framstående utländska talarinnor, som uppträdt vid kongressen, såväl som en af våra egna allra främsta, hade Stockholms F. K. P. R. anordnat ett offentligt möte i Musikaliska Akademiens stora sal tisdagen den 20 dennes. Ordf. för aftonen var fröken Anna Kleman, som hälsade de närvarande välkomna. Dr Christine Bonnevie, Kristiania, besteg först den vackert blomster-smyckade talarestolen, i ett intressant, klart och sakrikt föredrag bemötande de vanligaste invändningarna mot beviljandet af rösträtt åt kvinnor. Den öfverblick hon därpå gaf af de norska kvinnornas deltagande i det offentliga lifvet blef ett godt exempel på att befarade olyckor ej därigenom behöfva inträffa.

Den svenska talaren, fru Gerda Hellberg, gjorde en kort resumé af hvad den internationella kongressen gifvit oss. Stillsamt humoristiskt, klart logiskt, blef fru Hellbergs föredrag mottaget af upprepade och ljudliga bifalls-

yttringar. Hennes påpekande af att kongressen kommit oss att få syn på den nya Adam, hvaraf icke mindre än 40 exemplar (medlemmar i Männens kvinnorösträttsförening) nu lära finnas hos oss, applåderades demonstrativt.

Turen kom därefter till Mrs Ethel Snowden, som med sin kända elektricerande verve talade om Englands tjugo olika rösträttsföreningar samt förklarade — själf icke en af "the militants" ej försvarade — suffragetternas uppträdande.

Rosika Schwimmer talade om den "nye Adam", hvilken fru Hellberg i sitt tal nämnt, och hoppades, då hon just ej sett så mycket af honom hos oss, att han satt hemma och arbetade på förvärfvandet af rösträtt åt kvinnorna.

Den stora salen var fylld till sista plats, och de entusiastiska applåderna vittnade om det största intresse och den varmaste sympati hos den stora åhörareskaran för den sak, som här fördes fram och talades för.

Notiser.

Kvinnliga adjunkter vid allmänna läroverk. Frågan om kvinnas anställande såsom adjunkt vid allmänt läroverk har nu varit föremål för omröstning inom Svenska lärarellskapet. Vid omröstningen, som rönt relativt ringa deltagande, ha äfven samskolelärarinnor varit i tillfälle att afgifva sin röst. Majoriteten af de röstande ansåg, att kvinna icke ens med begränsning till realskolans första och andra klass skulle kunna vinna rätt till anställning såsom läroverksadjunkt. En tämligen afsevärd minoritet röstade dock för anställning med bl. a. nämnda in-skränkning.

När skall den kinesiska muren, som utestänger kvinnorna, falla?

Kvinnliga statstjänstemän medaljörer. I samband med Gustafsdagens ordensutnämningar ha tvenne kvinnliga telegraf-tjänstemän, telegrafkommissarien i Köping Alma Nathalia Malmström och telegrafkommissarien i Sunne Maria Elisabeth Andersson, erhållit medaljer.

Stockholms stadsfullmäktiges anslag till rösträttskongressen. Det länge omtvistade anslaget af 3,000 kr. från Stockholms stad till rösträttskongressen blef måndagen den 12 definitivt beviljad, då stadsfullmäktige med 53 röster mot 21 biföllo hr Borgströms motion om peningarnas uttagande af skattemedel eller eljest tillgängliga medel.

L. K. P. R:s centralstyrelsemöte. Det extra centralstyrelsemöte, som utlysts till tisdagen den 20 juni, ägde rum i Kvinnoklubbens lokal i Stockholm. Taktikfrågan var därvid föremål för behandling samt ordnandet af fru Bergman-Österbergs sociala kurser för hösten. Vi återkomma i nästa nummer till mötets förhandlingar och beslut.

**G LÖM EJ ATT FÖRNYA ! !
PRENUMERTIONEN ! !
FÖR ÅTERSTÅENDE HALFÅRET.
Dröjsmål därmed förorsakar afbrott i er-
hållandet af tidningen.**

Använd intet annat afföringsmedel än Vasens (f. d. Nordstjernans) Laxermarmelad, så undviks till följd af dess behagliga smak allt bråk vid intagandet. På alla apotek.

Mjök dagligen till afhämtning.

Oskummad för 15 öre lit.
Handskummad för 6 öre lit.

Tjock grädde för 90 öre lit.
1ma smör kr. 2,00 pr kilo.

Stockholms Mejeriaktiebolag. Klarabergsgatan 68.

Allm. Tel. Br. 5241.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{4}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$, och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af **STINA QUINT** utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1: 65, halft år 90 öre.

**GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!**

M. Nordenfelts Kvinnliga Yrkesskola,

15 Karl Gustafsgatan, Göteborg. *Dagskola och aftonskola.*

Yrkesarbete i SKOLVERKSTÄDER: för linne-, kläd- och dräkt-söm (dam och barnkläder) och för konstnärliga handarbeten. Fullständiga TILLSKÄRERSKE- och DIREKTRIS-KURSER. Skolan förmedlar utnämning af gesäll inom dessa yrken. — HEMSÖMNADSKURSER i samma ämnen. — Lägsta inträdesålder 15 år. Nästa hösttermin börjar den 1:sta September. — Närmare upplysningar lämnas af föreståndarinnan Fröken M. NORDENFELT. Skriftlig adr. intill 1 Augusti, 3 Viktoriagatan, Göteborg.

HÖGRE HANDARBETSLÄRARINNESEMINARIUM VID M. NORDENFELTS KVINNliga YRKESSKOLA, Karl Gustafsgatan 15, Göteborg.

En LÄGRE 1-årig kurs för utbildande af handarbetslärarinnor. Inträdesålder 19 år. — En HÖGRE 1-terminskurs (A- och B-linje) tillagd på grund af ökade fordringar för handarbetslärarinnors kompetens. Inträdesfordringar tillsvidare: Afgångsbetyg från lägre kursen eller från någon motsvarande, såsom fröknarne Lundins och Eneroths, Stockholm, eller Fackskolan i Uppsala. För A-linjen dessutom: real-skoleexamen eller 8- el. 7-kl. högre flickskola. — SPECIALKURS för yrkesskolelärarinnor i beklädnadsyrken. Inträdesfordringar: Afgångsbetyg från den högre kursens B-linje. Prospekt N:r 5 gäller.

Nästa hösttermin börjar den 1:sta September. Anmälningar böra vara insända före 1:sta Augusti, adr. 3 Viktoriagatan. Närmare upplysningar lämnas af föreståndarinnan frök. M. Nordenfelt.

HUSMODERSSKOLAN I KARLSTAD

börjar sin nionde termin den 24 augusti 1911. Undervisning i matlagning, bakning, garnering och uppläggning, konservering samt linne- och klädsömnad m. m. Helinackordering erhålles inom skolan. Tidsenliga lokaler i för ändamålet nyinredd villabyggnad med härligt läge. Prospekt på begäran. Telefon 812. NANCY ENWALL.

OBS.! En konserveringskurs börjar den 16 Augusti OBS.! och pågår under 8 dagar.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr mm.)

Studentska

önskar till hösten plats i skola eller hem att undervisa företrädesvis i språk. Idkat språkstudier i utlandet. Svar till "Fil. stud. 09", Falun.

Undervisningsvan

småskolelärarinna önskar under sommaren plats i familj att läsa med ett å två barn. Är äfven villig deltaga i hushållsgöromål. Svar till "Undervisningsvan", Kärsta p. r.

16-års flicka,

som genomgått 7 klasser i läroverk, önskar plats under sommaren att läsa med ett eller flera barn i vanl. skolämnen. Ev. musik o. simning. Svar emotes tacksamt, märkt "Nyta och Nöje", Allmänna tidningskontoret, Stockholm.

Undervisningsvan,

musikalisk lärarinna söker plats för läsåret. Goda betyg. Svar "Gladlynt — Enkel", Sv. Telegrambyråns Annonsafd., Sthlm, f. v. b.

Gymnasist

med rek. från klassföreståndare önskar under sommaren läsa med gosse i klass I—III. Svar till "N", Väsby p. r.

Förlofvad

folkskollärarinna, med studentexamen, önskar under 5 veckor, 17 juni—22 juli, komma i familj för att läsa med barn och deltaga i hushållet. Svar märkt "H. B.", Uppsala p. r.

HANDARBETSLÄRARINNA

med utm. bet. och kunnig i kläd- och linnesöm söker genast plats i skola eller hem. Svar märkt "Kunnig", Sv. Telegrambyråns Filial, Örebro.

Informatorsplats

för sommaren sökes af nyblifven student, som har vana att undervisa gossar. Svar ombedes under adr. Halvar Högfors, Örbyhus.

Plats

att som husföreståndarinna förestå brukshushåll eller bildad ungherres hem, sökes af därtill erfaren praktisk, medelålders bättre flicka. Svar till "Juni 1911", Älfsjö p. r.

MUSIKLÄRARINNA

önskar under juli vistas i bildadt hem, helst på landet. Fritt vivre mot ackompanjemang eller några timmars undervisning i piano. Svar till "Juli", Vexjö p. r.

Musikalisk, enkel flicka

önskar plats att förestå mindre hushåll, där jungfru finnes (gärna där barn finnes). Är kunnig i vanlig matlagning, musik och handarbete samt för öfrigt van att med ordning förestå mindre stadshushåll. Svar emotes tacksamt till "36 år", p. r. Vinninga.

Husföreståndarinneplats

å större herregård i Sverige önskas till 1 nov. af 25-årig svenska som genomgått hushållsskolans "Cordon Bleu" i Paris. Talar franska och något tyska samt kunnig i sömnad. Svar till "A. E.", Allée des Genêts 3. Le Vesinet, France, S st. O.

Hushållsfröken,

bildad, duglig, söker verksamhet (ej grofsysslor). Gladtyll, rask, sparsam, stort ordningssinne. Familjemedlem. Bet. o. rek. Sv. till "Nu snart A. H.", Kalmar p. r.

Kontorsdam

med flerårig vana vid böcker och kassas skötande önskar ombyte af plats till den 1 Juli eller senare. Svar till "15 å 1800", under adr. S. Gumælius' Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Informator.

Gymnasist önskar informator-plats under sommaren: mot fritt vivre och resa. Svar till "Gösta", Svenska Dagbladets Hufvudkontor.

LEDIGA PLATSER.**Vid****Avesta Kommunala Mellanskola**

äro för nästa läsår följande lärare- och lärarinnebefattningar lediga:

1) i matematik och naturlära för manlig (event. kvinnlig) lärare;
2) i modersmålet, geografi och historia (det senare event. utbytt emot annat läroämne) för en lärarinna;

3) i teckning tillika med timundervisning i något läroämne (helst naturlära eller språk), sammanlagt ca 14 tim. i veckan, för en lärarinna.

Löner enligt lag.

Vederbörliga ansökningshandlingar, ställda till Styrelsen, skola vara insända före den 20 juni d. å. till skolans föreståndare.

Avesta den 5 maj 1911.

Styrelsens sekreterare.

Länssjuksköterskeplatsen

i Bergsjö i Gefleborgs län, är ledig. Lön 600 kr. pr år jämte 50 öre om dagen och allt fritt vid vård af vanliga sjukdomsfall; vid epidemisjukvård däremot intet dag-arvode. Fordringar: genomgången fullständig sjuksköterskekurs och vana vid epidemisjukvård. Ansökning, åtföljd af meritförteckning, frejd och läkarebetyg insändes till förste provinsialläkaren A. J. Larson, Gefle.

Platsen som sköterska

å sjukvårdsafdelningen vid Fellingsbro Fattiggård är ledig att tillträda den 1:a nästkommande augusti. Förutom vanlig kompetens fordras särskild insikt i sinnessjukvård. Någon vana vid kloroformering önskvärd.

Lönen har förut utgått med 600 kronor pr år jämte en del naturaförmåner och bostad, men är sökande oförhindrad att själv framställa sina löneanspråk.

Skriftliga svar jämte fotografi torde insändas före 25 juni till Fellingsbro Fattigvårdsstyrelsens ordförande, adr. Fellingsbro.

Äfven extra Provinsialläkaren Adolf Ekblom, Fellingsbro, lämnar upplysningar.

Kassörska,

kunnig i maskinskrifning och fullt hemmastadd i bokföring, erhåller anställning nu genast. Svar med uppgift om ålder, löneanspråk, referenser m. m. ställes till styrelsen för Aktieb. Radioaktiva Vatten och inlämnas å Svenska Telegr.-byråns Annonssafdelning, Klara V. Kyrkogata 12.

Lediga platser.

Vid Stockholms Stads Nya Sinnessjukhus kungöres härmed ett antal öfversköterskeplatser till ansökan lediga. Sökanden skall vara examinerad sjuksköterska samt ha genomgått kurs i sinnessjukvård. Lön 500 kr. med fem ålderstillägg å 100 kr., att utgå med 3 års mellanrum samt allting fritt. Äfven öfversköterskelever mottagas.

Ansökningar åtföljda af läkarebetyg, frejdebetyg samt tjänstgöringsbetyg insändas till öfverläkaren, Långbro sjukhus, Elfsjö. Närmare upplysningar meddelas af föreståndarinnan, kvinnopaviljongen.

Förenade husmoders och öfversköterskeplatsen

vid det nya tuberkulussjukhuset vid Västerås kungöres härmed ledig att tillträdas den 1 nästkommande juli. Lönen utgör 600 kr. pr år, hvar efter från och med den 1 nästkommande okt. kommer fri bostad och vivre.

Ansökningar, åtföljda af präst o. läkarebetyg samt styrkt meritförteckning insändas före den 20 innev. juni till direktionsens ordf. borgmästare John Karlsson.

Västerås den 2 juni 1911.

Direktionen.

Barnfröken.

Flicka från godt hem med goda rekommendationer och insikter i barnavård erhåller plats som sköterska för ett 8 månaders barn samt tillsyn öfver 3 äldre barn. Svar t. "Barnavård" Visby p. r.

**DAGNY,
KVINNORNAS BÄSTA
PLATSANNONSTIDNING****Yngre lärarinna,**

seminarist, erh. till hösten plats i familj. Vidare genom TJÄDERS BYRÅ, Brunkebergstorg 12.

**Å Fredrika Bremer-
Förbundet**

finnas anmälda flera goda lärarinneplatser till hösten för personer med undervisningsvana och förmåga att ge musiklektioner. Mottagningstid kl. 12-3.

Hushållslärarinna

sökes för större hushållsskola till 1 augusti. Ansökan jämte betygsskrifter och uppgift å lönepretentioner insändas märkt "Hushållsskola" under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

I ETT GODT, STILLA HEM,

beläget i vacker trakt af Skåne, finnes plats för en bättre flicka, omkring 25 år, frisk, van vid arbete och villig att sköta en jungfrus åligganden i ett 4 personers hushåll. Ett godt bemötande utlofvats. Kommer att betraktas som medlem af familjen. Lön 200 kr. pr år. Svar med foto. jämte öfriga upplysningar till "Godt hem i Skåne", Höör p. r.

Hushållslärarinna

med praktisk skicklighet uti att handleda undervisning i enklare och finare matlagning, syltning, saftning, konservering etc. erhåller förmånlig anställning nu genast vid Katrineholms Praktiska Skola, Katrineholm.

Skicklig maskinskrifverska

(kunnig i kännsystemet), helst med flerårig vana vid skrifbyrå, erhåller genast anställning. Remingtons Platsanskaffningsbyrå, Hamngat. 10.

Stenograf

och maskinskrifverska med någon kontorsvana, arbetsam och pålitlig samt kunnig i tyska och bokföring, får plats i försäkringsbolag. Svar med betygsskrift samt uppgift å ålder och lönepretentioner till "Duglig stenograf", Dagens Nyheter, Gustaf Adolfs torg.

Kvinnlig Korrespondent.

En i tysk och engelsk korrespondens samt stenografi och maskinskrifning å dessa språk fullkomligt hemmastadd dam erhåller genast anställning å vårt Sekretariat.

Ansökningar, åtföljda af betygsskrifter jämte uppgift å löneanspråk, torde sändas till »Olympiska Spelen, Stockholm».

Organisationskommittén för Olympiska Spelen i Stockholm 1912.

Hushållerska.

Medelålders landtbrukare söker en frisk, huslig, arbetsam och ordentlig flicka eller änka, kunnig i alla göromål som förekommer i ett mindre landthushåll. Svar med alla nödiga upplysningar emotses till "W", Norrköping p. r.

**Skolkökslärarinnebefattningen
vid Sunderby Folkhögskola,**

Norrbottnen, kungöres härmed ledig att tillträda fr. o. m. inst. läsår. Lön: 700 kr. jämte fri möblerad, upplyst och uppvärmd bostad. Lästid: 25 veckor. Ansökningar, ställda till skolans styrelse, skola vara insända senast den 25 juni. Närmare upplysningar lämnas af skolans föreståndare, direktör J. Hallbäck, adr. Södra Sunderbyn.

**Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-

Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

GYNNA ALLTID DAGNYS

ANNONSÖRER!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

4 | 1 | 0
| 2 | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns China pomada, välgörande för hårväxten.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Andrea Eneroths Handarbetsskola

Karduansmakaregatan 8 B, 1 tr., Stockholm. Allm. Tel. Brunkeb. 4536.
Ettårig lärarinnekurs, omfattande fyra afdelningar.
Termiskurser i konstsoömnad, linnesömnad och klädsömnad. Utförligt prospekt sändes.
Anmälningar mottagas nu alla dagar, utom måndagar, $\frac{1}{2}$ 12— $\frac{1}{2}$ 1 och skriftligen till nästa termin, som börjar i september.

— — Vid — —

Professor Unmans Institut

börjar 2 Okt. ny (ett-årig) kurs i *Massage* och *Sjukgymnastik*. Begär prospekt.
Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Prenumerera på posten eller tel.
Ö. 32 75 på

Mönstertidningen Konstslöjden i Hemmet.

Pris 3.50 pr år, 12 häften. Lösnummer 30 öre. Innehåller mönster till broderier, väfnader, läderplastik, gyllenläder, drifning i metall, målning på porslin, trä, m. m.
Prenumeranter få begära mönster.
Äldre årgångar realiseras.

Red.: Valhallavägen 19, n. b.,
Stockholm.

Filial: Haparanda.

G. o. A. MEUKOW.

Skandinavisk Konstslöjdsförsäljning, STOCKHOLM, 27 Klarabergsgat. 27.

Handarbeten, rikt urval
Nationaldräkter, tyger
och tillbehör
Träslöjd, stort lager
National- och Garneringsband, egen tillverkning.

HERM. HAMNQVIST

Kungl. Hoffotograf.

Biblioteksg. 11, Stockholm.

1 dussin kabinettsfotografier, matt
papper, 12 kronor.

Annonsera i DAGNY.

Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala

Lärarinnekurs i matlagning och handarbete börjar 30 aug. Anmälan göres före 1 juli. Lärarinnekurs i matlagning och landt-hushåll, ny kurs med två term. i Fackskolan och 1 år å Skolans landt-gård, börjar den 30 aug. Anmälan före den 1 juli. Husmoderskurs med undervisning i matlagning, sömnad, hälsolära och barnavård, närmast afsedd för flickor med högre skolbildning, börjar den 30 aug. Anmälan göres helst före 1 aug. Specialkurs (högre husmoderskurs) i finare matlagning, klädsömnad och barnavård, börjar den 21 aug. Anmälan helst före 1 aug. Praktisk Yrkeskurs för utbildning af kokerskor och hushållerskor, börjar 21 aug. Anmälan göres helst före 1 aug. Anmälan till den Lärarinnekurs (endast för skolkök) som börjar i januari 1912, insändes före 1 nov.

Barnavård teoretiskt-praktiskt i Fackskolans barnhem 1—3 mån. Tryckt program på begäran gratis och franko.

Program 17 och 18 gälla.

Inspektör: Professor O. Hammarsten.

Föreståndarinna: Fröken Ida Norrby.

Sju präktiga äfventyrsböcker för barn o. ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspellin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Louise Charles G. Gordons lif och stordåd, 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn och ungdom. Bearbetning efter Kaptan Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor. 39 illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och berättelser af Harald Östenson. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre
Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

KVINNOR I DET SOCIALA ARBETET.

CENTRALFÖRBUNDETS FÖR SOCIALT ARBETE UTBILDNINGSKURS för praktiskt socialt arbete, exempelvis bostadsinspektion, fosterbarnsinspektion ell. annat barnavårdsarbete, vice värdskap i arbetarebostadshus m. m. börjar nytt arbetsår 1 oktober—1 juli.

PRAKTISK OCH TEORETISK SOCIALHYGIENISK UTBILDNING. Ettårig kurs. Pris 250 kr. Prospekt rekureras hos C. S. A:s byrå, Lästmakaregatan 6, Stockholm.

ANNONSERA I DAGNY.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Den internationella kvinnorösträttskongressen i Stockholm.
Af Ellen Kleman.

Finska nattarbeterskor. En intressant enquête. Af M. Anholm.

K. F. U. K:s 25-årsjubileum.

Rev. Anna Shaw i Gustaf Vasakyrkan i Stockholm. Af E. K—n.

Männens internationella förbund för kvinnorösträtten.

Det gyldne bæger. En ny bok af Helene Dickmar. Rec. af Lotten Dahlgren.

Gustaf Lind och Johan Gréen: Konserveringsbok. Anmäld af E. N—g.

Stockholms F. K. P. R:s möte i Musikaliska Akademien.

Notiser.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**